

Ἀρχιμανδρίτης
ΤΙΜΟΘΕΟΣ Γ. ΑΓΓΕΛΗΣ
Γενικὸς Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος
Τεράς Μητροπόλεως Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

**Η ΟΣΙΑ ΓΑΒΡΙΗΛΙΑ Η ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
ΚΑΙ Η ΔΙΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΥΒΑΡΑ
ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (1966-1968)**

Στις 3 Ὀκτωβρίου 2023 ἡ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μὲ πρόταση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου καὶ κατόπιν τῶν ἀπαιτουμένων ἐνεργειῶν τοῦ Μητροπολίτου Λέρου, Καλύμνου καὶ Ἀστυπалаίας κ. Παϊσίου, ἐνέγραψε τὸ ὄνομα τῆς Γεροντίσσης Γαβριηλίας (Παπαγιάννη)¹, τῆς γνωστῆς τοῖς πᾶσι ἱεραποστόλου, στὶς ἐπίσημες δέλτους τοῦ ἀγιολογίου τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀπὸ τῆς ὀσιακῆς κοιμήσεώς της, στὶς 28 Μαρτίου 1992, ἀποδιδόμενη τιμή, ὡς αὐθόρμητη ἔκφραση τῆς γνώμης τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐπιβεβαιώθηκε πλέον μὲ τὴν Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Πράξη.

Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀπετέλεσε πηγὴ εὐλογίας καὶ χαρᾶς ἀνὰ τὴν Οἰκουμένη, μιᾶς καὶ ἡ νέα Ὁσία ὄργωσε τὴν ὑφήλιο, σπέρνοντας

---

1. Περί τῆς Ὁσίας Γαβριηλίας Παπαγιάννη βλέπε: Μοναχῆς Γαβριηλίας, *Γερόντισσα Γαβριηλία (2.10.1897-28.3.1992): Ἡ Ἀσκητικὴ τῆς Ἀγάπης*, Ἀθήνα ⁸1998, Ἀθανασίου Κοτταδάκη, *Γυναῖκες Σταυρικῆς Ἀγάπης*, ἐκδ. Ἱεράς Μονῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου Καλαμίου Ἀργολίδας 2014, σσ. 140-246, Μοναχῆς Φιλοθέης, Ἡγουμένης Ἱεροῦ Ἡσυχαστηρίου «Παναγία τῶν Βρουύλων», *Ἡ Γερόντισσα τῆς Χαρᾶς – Μοναχὴ Γαβριηλία Παπαγιάννη*, ἐκδ. «Ἐπιστροφή», Ναύπλιο ²2019 καὶ Ἑλένης Πλατίτσα, *Ὅταν παύεις ν' αγαπᾶς, παύεις ν' αναπνέεις – Νοσηλευτικὴ φροντίδα καὶ ἱεραποστολὴ στο ἔργο τῆς Ὁσίας Γερόντισσας Γαβριηλίας*, ἐκδ. «Ἐν πλῶ», Ἀθήνα 2023.

τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ποτίζοντάς το μὲ τὴν ἀδιάλειπτη ἔκφραση τῆς ἀγάπης τῆς πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸν συνάνθρωπο. Ἡ Βασιλεύουσα Πόλις, ἡ γενέτειρά της, οἱ Ἅγιοι Τόποι, τὸ Θεοβάδιστο Ὅρος Σινᾶ, ἡ Ἰνδία, τὰ Ἱμαλᾶια, ἡ Κένυα, ἡ Οὐγκάντα, ἡ Ἀμερική, ὁ Καναδάς, ἡ Ἀγγλία, ἡ Δανία, ἡ Σουηδία, ἡ Γερμανία, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἑλβετία καὶ ἡ Αὐστρία, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῶν συνόρων ἡ πρωτεύουσα Ἀθήνα καὶ ἡ συμπρωτεύουσα Θεσσαλονίκη, ἡ Ἱερὰ Νῆσος Πάτμος καὶ τὸ νησὶ τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, ἡ Αἴγινα, δέχτηκαν τὰ βήματά της, ἐπιβεβαιώνοντας τὸν Προφητικὸ καὶ κατόπιν Παῦλειο λόγο «ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ» (Ρωμ. ι', 15). Ἀνάμεσα σὲ αὐτοὺς τοὺς προορισμοὺς τῆς ἦταν καὶ ὁ Κουβαρᾶς, ἓνα μικρὸ χωριὸ τῆς νοτιοανατολικῆς Ἀττικῆς, ἀνήκον στὴν πνευματικὴ δικαιοδοσία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς.

Ὁ Κουβαρᾶς βρίσκεται στὸ ἀνατολικὸ τμῆμα τῶν Μεσογαίων, στὸ ὕψος τοῦ 37^{ου} χιλιομέτρου ἀπὸ τὴν Ἀθήνα μὲ κατεύθυνση τὸ Λαύριο. Στὸ βορειοανατολικὸ τμῆμα τῆς Κοινότητος καὶ μεταξὺ τοῦ οἰκισμοῦ Κουβαρᾶ καὶ Πόρτο Ράφτη – Αὐλάκι, βρίσκεται τὸ μοναδικὸ παρθένο πευκοδάσος τῆς εὐρύτερης περιοχῆς, δόξα τῷ Θεῷ ἀλώβητο, μέχρι στιγμῆς, ἀπὸ τὶς πυρκαγιές, ποὺ διαπερνᾶται ἀπὸ ἀσφαλτόδρομο, ὁ ὁποῖος συνδέει τὸν Κουβαρᾶ μὲ τὸ Πόρτο Ράφτη – Αὐλάκι, ἰδανικὸ μέρος γιὰ περιπάτους καὶ πεζοπορίες².

«Φωτίζου, φωτίζου ἡ νέα Ἱερουσαλήμ»

Στὸ δάσος τοῦ Κουβαρᾶ, κυριολεκτικὰ «Μεσ' στῆς ἐρημιᾶς τὰ κάλλη, στὶς σπηλιές καὶ στὰ βουνά, κεῖ ποὺ λούλουδα ἀνθοῦνε καὶ λαλοῦνε τὰ πουλιά...», δίπλα στὸ ἐξωκκλήσι τῆς Εὐαγγελιστρίας, βρίσκεται τὸ Ἱερὸ Ἠσυχαστήριον Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου «Νέα Ἱερουσαλήμ». Ἰδρύθηκε τὸ 1932 ἀπὸ τὶς Μοναχὲς Μαριάμ (1905-1975), Χριστονύμφη (1907-1992) καὶ Θεονύμφη (1919-1988), κατὰ σάρκα ἀδελφές, θυγατέρες τοῦ Κωνσταντίνου Ἰωάν. Μαντάλα, γεννημένες στὴν Κερατέα Ἀττικῆς³.

2. Ἀττικὴ – Δῆμοι καὶ Κοινότητες, ἔκδ. Τοπικῆς Ἐνωσῆς Δήμων καὶ Κοινοτήτων Νομοῦ Ἀττικῆς (ΤΕΔΚΝΑ) 2005, σσ. 270–1.

3. Τὰ στοιχεῖα γιὰ τὶς μοναχὲς προέρχονται ἀπὸ τὸ Μοναχολόγιο τοῦ Ἱ. Ἠσυ-

Τὸ Ἠσυχαστήριον ἀπὸ τῆς συστάσεώς του ἀνήκε στοὺς κόλπους τῶν Παλαιομερολογιτῶν καὶ πιὸ συγκεκριμένα τῆς λεγομένης «Φλωρινικῆς» παρατάξεως. Τὸ 2000, ἀρχιερατεύοντος τοῦ Μητροπολίτου Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς (1974-2004) Ἀγαθονίκου Φιλιππότη (1918-2015), ἡ τελευταία Ἡγουμένη, Μοναχὴ Φιλοθέη Κυριαζῆ (1928-2007), ὑπήγαγε τὸ Ἠσυχαστήριον στὴν Γυναικεία Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου τοῦ Κυνηγοῦ Γλυκῶν Νερῶν Ἀττικῆς. Τὸ 2007 ὁ Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος, διὰ πράξεώς του, ἐνέκρινε τὴν ἔνταξη τοῦ Ἠσυχαστηρίου ὡς Μετοχίου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Κυνηγοῦ, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχαν τακτοποιηθεῖ δικαστικῶς θέματα τοῦ ἰδιοκτησιακοῦ καθεστώτος του.

Ἄγιορειτικὴ προτροπὴ

Ὁ αἴτιος τῆς προσελύσεως καὶ διαμονῆς τῆς Ὁσίας Γαβριηλίας στὸ μικρὸ αὐτὸ Μοναστήρι στὸν Κουβαρᾶ ἦταν ὁ Γέρων Κύριλλος Ταμπαξῆς ὁ Κατουνακιώτης. Σύμφωνα μὲ μαρτυρίες τῆς Ὁσίας, ὁ Γέρων Κύριλλος πῆγε στὸ Ἅγιον Ὅρος σὲ ἡλικία 14 ἐτῶν καὶ ἐκοιμήθη 87 ἐτῶν⁴. Ἦταν ὑποτακτικὸς τοῦ ἡσυχαστοῦ Μοναχοῦ Δαμασκηνοῦ τοῦ Ἁγιαννανίτου (†1916), ὁ ὁποῖος εἶχε ἀσκηθεῖ στὴν Καλύβη «Ἄνω Ὑπαπαντῆ» στὴν Ἱερὰ Σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης Ἁγίου Ὁρους⁵.

Ὁ Γέρων Κύριλλος συνέγραψε τὸ ἔργο *Ἠσυχαστικὸς Μοναχισμός*⁶. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1963, ὁ ἐκδότης Σωτήριος Σχοινᾶς, στὸ

χαστηρίου Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου – «Νέα Ἱερουσαλήμ» Κουβαρᾶ, τὸ ὁποῖο φυλάσσεται πλέον στὸ ἀρχεῖο τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου τοῦ Κυνηγοῦ Γλυκῶν Νερῶν.

4. *Ἡ Ἀσκητικὴ τῆς Ἀγάπης*, σελ. 300.

5. Ἐκ παραδρομῆς, ὁ Γέρων Ἀνδρέας τὸν ὀνομάζει ἐσφαλμένα Διονύσιο. Μοναχοῦ Ἀνδρέου Ἀγιορείτου (Θεοφιλοπούλου), *Γεροντικὸ Ἅγιου Ὁρους*, τ. Α'. Ἀθήνα 1998, σελ. 48. Ὁφείλω θερμῆς εὐχαριστίες στὸν Ἱεροδιάκονο Παῖσιο Παρασκευᾶ, Κληρικὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου, γιὰ τὶς καθοριστικῆς σημασίας ὑποδείξεις του.

6. Πλήρη τὰ στοιχεῖα τῆς ἐκδόσεως: Κυρίλλου Μοναχοῦ Ἀγιορείτου, *Ἠσυχαστικὸς Μοναχισμὸς ἦτοι Ἐντρυφήματα τῶν ἱερῶς ἡσυχάζοντων, ταμεῖον πνευματικῶν ἀρετῶν καὶ διδαχαὶ περὶ ἡσυχίας καὶ νήψεως, προσοχῆς καὶ προσευχῆς νοερᾶς, καθαρᾶς καὶ καρδιακῆς*, ἐκδ. Ἄγιορειτικῆς Βιβλιοθήκης, Βόλος 1963 καὶ 21974.

περιοδικό *Άγιορειτική Βιβλιοθήκη* καὶ στὴν στήλη «*Νέαι ἐκδόσεις*», ἀνακοίνωνε: «*Κυρίλλου Μοναχοῦ Ἀγιορείτου, “Ἡσυχαστικός Μοναχισμός”, ἔκδοσις “Ἄγιος. Βιβλιοθήκης”. Τιμᾶται δραχ. 10. Πωλεῖται παρ’ ἡμῖν.*»⁷

Εἰρήσθω ἐν παρόδῳ ὅτι, σύμφωνα μὲ τὸν Γέροντα Ἄνθιμο τὸν Ἀγιαννανίτη (1913-1996), τὰ γραφόμενα στὸ ἐν λόγῳ ἔργο ἀποτελοῦν καρπὸ τῆς πνευματικῆς ἐμπειρίας τοῦ γέροντος τοῦ π. Κυρίλλου, Δαμασκηνοῦ⁸. Ἀντίτυπο τοῦ βιβλίου αὐτοῦ ἀγόρασε ὁ Ἀλέξανδρος Παπαγιάννης, κατὰ σάρκα ἀδελφὸς τῆς Ὁσίας, ἀπὸ κατάστημα τῶν Καρυῶν στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τῆς τὸ ἀπέστειλε στὰ Ἱμαλᾶια. Ἀξίζει νὰ ἀναφερθεῖ ὅτι κατὰ τὶς περιόδους 1955-1959 καὶ 1963-1966 ἡ Ὁσία βρισκόταν στὴν Ἰνδία διακονώντας θυσιαστικὰ τοὺς λεπρούς. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι τὸ ψυχωφελές αὐτὸ ἀνάγνωσμα τὴν συγκλόνισε καὶ τὴν ὤθησε νὰ ἀπευθύνει ἐπιστολὴ στὸν Γέροντα Κύριλλο. Ἡ ἀπάντησή του, στὴν ὁποία τῆς ἔλεγε: «*Δὲν γράφω σὲ κανέναν, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἦταν ἀπὸ τὸν Θεὸ κάθομαι καὶ σοῦ γράφω*» εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα, τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του νὰ ἔχει ἀλληλογραφία μαζί της. Μάλιστα, τῆς εἶχε δώσει καὶ κανόνα μοναχικό, τὸν ὁποῖο ἐπιδείκνυε ἡ Ὁσία λέγοντας: «*Ἐδῶ, ξέρετε τί ἔχω; Ἐναν Κανόνα Ἀγιορείτικο. Πόσα κομποσχοίνια τὴν ἡμέρα... Εἶναι ἀπὸ τὸν π. Κύριλλο Ταμπαξῆ, τὸν Κατουνακιώτη!*»⁹.

Σὲ ἐπιστολὴ του, λοιπὸν, τὸ 1966 θὰ τῆς γράψει: «*Ὅταν θὰ γυρίσεις εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ πᾶς εἰς ἓνα Μοναστηράκι ὅπου μένουν πέντε ἅγιες ψυχές. Μιὰ μάνα μὲ τὶς τρεῖς κόρες της ποὺ ὅλες ρασοφορέθηκαν συγχρόνως καὶ ἔχουν μαζί τους καὶ ἄλλην μία ποὺ εἶναι πρόσφυγας ἀπὸ τὴν Μαύρη Θάλασσα μετὰ τὶς σφαγές τοῦ 1922. Τὸ Μοναστηράκι λέγεται Νέα Ἱερουσαλήμ καὶ εἶναι στὸν Κουβαρᾶ τῆς Ἀττικῆς, σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καθὼς μοῦ γράφουν.*»¹⁰ Ὅπως διαφαίνεται ἀπὸ τὴν ἐπιστολή, οἱ μοναχὲς τοῦ Ἡσυχαστηρίου εἶχαν καὶ ἐκεῖνες ἀλληλογραφία μὲ τὸν Γέρον-

7. Περ. *Άγιορειτική Βιβλιοθήκη*, φ. 327-328, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1963, σελ. 453.

8. Ἀνθίμου Ἱερομονάχου Ἀγιαννανίτου Πνευματικοῦ, «Ὁ τόπος τοῦτος κάθε βῆμα εἶναι κι ἓνας ἅγιος...», περ. *Πρωτᾶτον*, τεύχ. 15, Ἰανουάριος-Φεβρουάριος 1989, σελ. 35.

9. *Ἡ Ἀσκητικὴ τῆς Ἀγάπης*, σελ. 300.

10. Αὐτόθι, σελ. 104.

τα Κύριλλο και τὸ πιθανότερο νὰ τὸν γνώρισαν καὶ αὐτὲς ἀπὸ τὸ ἔργο του Ἑσυχαστικὸς Μοναχισμὸς. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἐπιβεβαιώνει τὴν ἄποψη ὅτι, παρὰ τὶς δυσκολίες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ γυναικεῖος μοναχισμὸς στὴν Ἑλλάδα ἐνισχύθηκε ἀπὸ Ἄγιορεῖτες πατέρες ποὺ ἀλληλογραφοῦσαν ἢ περιέρχονταν τὴν χώρα, ἐνισχύοντας ἀφιερωμένες ψυχὲς καὶ μοναστήρια¹¹.

Σωστὸς παράδεισος

Τὸ 1966 καὶ ἐνῶ βρισκόταν ἡ Ὁσία στὴν Ἰνδία, τῆς ἐκδηλώθηκε ὀφθαλμικὸς καταρράκτης σὲ τέτοιο βαθμὸ, ὥστε νὰ ἔχει πλήρη ἀπώλεια τῆς ὄρασης στὸ ἀριστερὸ τῆς μάτι. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἦρθε στὴν Ἀθήνα καὶ χειρουργήθηκε στὸ Νοσοκομεῖο «Παμμακάριστος». Ἀναζητώντας τόπο γιὰ τὴν ἀνάρρωσή της καὶ ἔχοντας ὡς εὐλογία τὴν προτροπὴ τοῦ Γέροντος Κυρίλλου, κατευθύνθηκε στὸ ἄγνωστο γιὰ ἐκείνην Ἑσυχαστήριον στὸν Κουβαρᾶ.

Ἦδη πρὶν τὴν ὀριστικὴ ἀναχώρησή της ἀπὸ τὴν Ἰνδία ἔγραφε: «... ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς δῶ ἄλλη μιὰ φορά, πρὶν φύγω, καὶ μετὰ «namaste» (ἰνδικὸς χαιρετισμὸς) γιὰ πάντα καὶ θὰ πάω στὸ Κελλί μου στὴν Ἑλλάδα»¹². Καὶ ὅπως σημειώνει χαρακτηριστικὰ ἡ βιογράφος της: «...πῆγε καὶ χτύπησε τὴν πόρτα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Εὐαγγελιστρίας – Νέας Ἱερουσαλήμ. Κι ἡ πόρτα ἄνοιξε... Καὶ ἐδῶ δὲν μποροῦσε νὰ φανταστεῖ ὅτι ὑπῆρχε ἓνας τέτοιος παράδεισος.»¹³ Ἡ Ὁσία θὰ ὁμολογήσει σὲ ἐπιστολὴ της, ἀπὸ τὴν Μονὴ πρὸς τὸν Ἑβραῖο συγγραφέα Γιεχούντα Χανεγκμπί, στίς 11 Ἰουλίου τοῦ 1966: «... Ἡ Ἀγάπη εἶναι ἡ ἐν Θεῷ Κοινωνία τῶν Ψυχῶν, ὅπως ἡ Κοινωνία τῶν Ἁγίων. Εἶναι τὸ Ἄόρατο Μοναστήρι ὅπου ὅλοι ὅσοι εἶναι δικοί Του συναντῶνται ἐν πνεύματι, ἀσχέτως ποῦ βρίσκονται ἐν σώματι. Ἐδῶ ποῦ εἶμαι, εἶναι ἓνας σωστὸς παράδεισος...»¹⁴ Ἀφορμώμενη ἀπὸ τὸ ὠραῖο φυσικὸ περιβάλλον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἐπι-

11. «Ἱστορία τοῦ Ὁρθοδόξου Γυναικεῖου Μοναχισμοῦ», παράρτημα στό: *Γυναικεῖος Ὁρθόδοξος Μοναχισμὸς κατὰ τὰ πατερικὰ κείμενα*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος, Κέρκυρα 2008, σελ. 244.

12. *Ἡ Ἀσκητικὴ τῆς Ἀγάπης*, σελ. 104.

13. Αὐτόθι, σελ. 106.

14. Αὐτόθι, σελ. 414.

μέλεια ἐντὸς τοῦ περιβόλου τῆς Μονῆς, ὁμολογοῦσε: «Ὁ Ὀρθόδοξος Μοναχισμὸς ἔχει κάτι ποῦ θυμίζει Ἀρχαία Ἑλλάδα. Τὰ Μοναστήρια μας δὲν ἔχουν στοῆς ἢ σκοτεινοὺς διαδρόμους, ὅπως τὰ Δυτικὰ Μεσαιωνικὰ Μοναστήρια. Τὰ δικά μας Μοναστήρια ἔχουν φωτεινὰ μικρὰ κελλιὰ χτισμένα πάντα γύρω ἀπὸ λουλουδιασμένους κήπους...»¹⁵

Στὶς 12 Ἰουλίου 1966 ἔγραψε σὲ ἐπιστολή: «... οἱ πέντε Μοναχὲς προσήχοντο νὰ ἔρθουν κι ἄλλες. Καὶ μιὰ μέρα, ἡ μιὰ εἶδε στὸν ὕπνο της τὸν Προφήτη Ἡλία καὶ τῆς εἶπε: Θὰ σᾶς στείλω μιὰ δούλη τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ γίνετε ἔξι... Κι ἔτσι ὅταν ἤρθα, ὀδηγημένη κατὰ παράξενο τρόπο ἀπὸ ἓναν Ἀγιορείτη Γέροντα, μὲ ὑποδεχθήκανε μὲ ἀγάπη...»¹⁶

Στὸ σημεῖο αὐτὸ εἶναι ἐπιβεβλημένη μία διευκρίνιση. Ὑπάρχουν δημοσιεύματα, κυρίως σὲ ἠλεκτρονικὰ μέσα ἐνημέρωσης, ὅπου ὑποστηρίζεται ἡ ἄποψη ὅτι ἡ Ὁσία ὀνόμαζε κατ' εὐφημισμὸν τὸ Ἠσυχαστήριον «Νέα Ἱερουσαλήμ», προσπαθώντας νὰ δώσουν ἐσφαλμένα συμβολικὴ ἐρμηνεῖα τοῦ ὀνόματος. Ὅμως, ὅπως εἶναι γνωστὸ στοὺς παροικοῦντες στὰ Μεσόγεια καὶ καταγράφεται στὸ παρὸν κείμενο, «Νέα Ἱερουσαλήμ» ἦταν τὸ προσωνύμιον τῆς Μονῆς, τὸ ὁποῖο, κατὰ συνέπεια, χρησιμοποιοῦσε καὶ ἡ Ὁσία ὡς ἀναφορὰ στὸν τόπο ὅπου ἐγκαταβιοῦσε.

Ὅταν ἔφτασε ἡ Ὁσία στὸ εὐλογημένο αὐτὸ μέρος, ἡ ἀδελφότητα τῆς Μονῆς ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὴν Ἠγουμένη Μαριάμ, τὶς Μοναχὲς Χριστονύμφη, Θεονύμφη, τὴν κατὰ σάρκα μητέρα τους Φιλοθέη Μαντάλα (1879-1968) καὶ τὴν Μακρίνα Νεοφύτου (1881-1971). Στὴν τελευταία, ἡ ὁποία γεννήθηκε στὴν Κερασούντα τοῦ Πόντου, ἀναφέρεται ὁ Γέρων Κύριλλος στὴν ἐπιστολή του, ὅπου περιγράφοντας τὴν ἀδελφότητα λέει: «... ἔχουν μαζί τους καὶ ἄλλην, μιὰ ποῦ εἶναι πρόσφυγας ἀπὸ τὴν Μαύρη Θάλασσα μετὰ τὶς σφαγὲς τοῦ 1922.» Ἡ Ὁσία μαρτυροῦσε ὅτι οἱ μοναχὲς ἦταν ἐξαιρετικὲς ψυχές. Ζοῦσαν ἀπλὰ καὶ πολὺ ταπεινὰ μὲ ἡσυχαστικὸ τυπικὸ, τὸ ὁποῖο περιελάμβανε πολλὰ ὥρες σιωπῆς, νηστεῖες, ἀγρυπνίες, ἀκολουθίες μὲ τὸ κομποσχοίνι. Ἀνέφερε χαρακτηριστικὰ: «Ὅλες οἱ Ἀκολουθίες γίνον-

15. Αὐτόθι, σελ. 106.

16. Αὐτόθι.

ται σιωπηλά, με τὸ κομποσχοίνι...» Ἐξάλλου καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ σὲ ὅλα τὰ μέρη ὅπου τὴν ὁδήγησε ὁ Κύριος, εὔρισκε πάντα ἡσυχαστικές συνθήκες¹⁷.

Πληγὲς τῆς ἱστορίας

Στὴν ἱστορία τοῦ Ἡσυχαστηρίου ἡ δυσκολότερη περίοδος ὑπῆρξε τὸ τελευταῖο ἔτος τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς, τὸ 1944, ὅποτε βρέθηκε ἀκουσίως στὸ κέντρο τῶν πολεμικῶν ἐξελίξεων. Ἡ Ὅσια μαρτυροῦσε: «*Κάποτε ὑπῆρχαν πολλές Μοναχές, ἀλλὰ ἡ τραγωδία τοῦ Πολέμου χτύπησε καὶ αὐτὸ τὸ Μοναστήρι. Οἱ Γερμανοὶ σκότωσαν τὸν ἱερέα καὶ βάλαν πολλές στὴν φυλακὴ.*»¹⁸

Γιὰ νὰ γίνῃ καταληπτὴ ἡ μαρτυρία αὐτή, πρέπει ἐπιβεβλημένα νὰ γίνῃ ἀναφορὰ στὸν Ἁγιοταφίτη Ἀρχιμανδρίτη Εὐγένιο Συμεωνίδη, διατελέσαντα πνευματικὸ τῆς Μονῆς τὴν δεκαετία 1934-1944. Στὰ χρόνια τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς (1941-1944) ἦταν συνεργάτης τῆς μυστικῆς ἀντιστασιακῆς ὀργάνωσης «Ἀνάστασις τοῦ Γένους» (Ο.Α.Γ.), χωρὶς ὅμως νὰ ἔχει πλήρως ἀποσαφηνιστεῖ ὁ ρόλος του¹⁹, καὶ δραστηριοποιεῖτο συμβάλλοντας κυρίως στὶς φυγαδεύσεις πρὸς τὴν Μέση Ἀνατολή²⁰. Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1944 συνελήφθη ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς καὶ ἐκτελέστηκε στὶς 8 Σεπτεμβρίου 1944.

Τὴν περίοδο αὐτή, σύμφωνα με τὴν ἐν λόγῳ μαρτυρία τῆς Ὅσι-
ας, φυλακίστηκαν καὶ μοναχές. Ἐξ αὐτῶν τῶν κακουχιῶν ἐρμηνεύεται καὶ ἡ ἐκδημία τῶν Μοναχῶν Θεοφανοῦς Δημακάκου (†1944) καὶ Θεοδούλης Γιαννούτσου (†1945), σὲ χρονικὸ διάστημα λίγων μηνῶν, ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκτέλεση τοῦ π. Εὐγενίου.

17. Αὐτόθι, σελ. 106.

18. Αὐτόθι, σσ. 414-5.

19. Κωνσταντίνου Σβολόπουλου, Χαϊδάρη, 8 Σεπτεμβρίου 1944: *Ἡ Ἀόρατη Στρατιὰ στὸ ἀπόσπασμα*, ἐκδ. «Πατάκη», Ἀθήνα 32005, σελ. 44.

20. Περὶ τῶν διαφυγῶν ἀπὸ τὶς ἀκτὲς τῆς Ἀττικῆς, με ἀναφορὰ στὸν π. Εὐγένιο Συμεωνίδη, βλέπε: Γιώργου Πλ. Ἰατροῦ, «Οἱ διαφυγὲς στὴν διάρκεια τῆς Κατοχῆς ἀπὸ τὶς ἀκτὲς τῆς Ἀττικῆς», στό: *Πρακτικὰ Ἐπιστημονικῆς Ἡμερίδας «Κατοχὴ καὶ Ἀντίσταση στὰ Μεσόγεια καὶ τὴν Λαυρεωτικὴ» (8 Ὀκτωβρίου 2016, Δημαρχιακὸ Μέγαρο Κορωπίου)*, ἐκδ. «ΑΩ», 2017, σσ. 42-63.

«Μείζων πάσης ἀρετῆς ἡ διάκρισις»

Τὸ 1985, εὐρισκόμενη ἡ Ὁσία στὴν Ἀθήνα, ἀπάντησε στὴν ἐρώ-
τηση γιὰ τὸ πῶς πρέπει νὰ εἶναι τὰ Μοναστήρια σήμερα: «Πρέπει
ν' ἀνοίξουνε. Ν' ἀνοίξουν τίς πόρτες στὴν φιλοξενία γιὰ νὰ ἀκοῦν
τὰ προβλήματα καὶ τὰ βάσανα. Αὐτή, εἶναι ἡ μεγάλη βοήθεια ποὺ
ὁ Χριστιανὸς μπορεῖ νὰ δώσει. Θυμοῦμαι, ὅταν ἤμουν στὴν Νέα
Ἱερουσαλὴμ, μιὰ μέρα ἀνέβηκε μιὰ ομάδα ἀπὸ ἀνθρώπους ποὺ φώ-
ναζαν καὶ τραβοῦσε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον καὶ χαριτολογοῦσαν καὶ ἦταν
ντυμένοι ὄχι ὅπως ἔπρεπε. Τοὺς εἶδα ἀπὸ τὸ παράθυρο. Χτύπησαν
τὴν πόρτα τοῦ Μοναστηριοῦ. Δὲν βγήκα νὰ τοὺς δῶ. Ἀρκετὴ ὥρα
μετά, τοὺς εἶδα νὰ φεύγουν. Ὁ τρόπος τους τώρα, ἦταν τελείως
διαφορετικὸς. Σιωπηλοί, ὁ καθένας τὸν δρόμο του, κατέβαιναν σκε-
πτικοὶ τὸ μονοπάτι... Βγαίνω ἔξω καὶ ρωτῶ τὴν Γερόντισσα: “Τί
ἦταν αὐτοὶ ποὺ ἦρθαν;” “Ἦρθαν κάτι ἄνθρωποι, παιδί μου, ἄλλος
μὲ ἔξωμα, ἄλλος χωρὶς πουκάμισα, ἄλλος μὲ παντελονάκια... Καὶ
μπήκαν μέσα φωνάζοντας καὶ ἓνας ἀπ’ αὐτοὺς μοῦ εἶπε: “Γερόντισ-
σα, θὰ μᾶς δεχθεῖτε ἔτσι ὅπως εἴμαστε;” “Δὲν εἶναι δικό μου τὸ
Μοναστήρι. Εἶναι τῆς Παναγίας”, τοὺς εἶπα... Κι αὐτοὶ μπήκαν...
Καὶ μπήκαν μέσα καὶ ἄρχισαν σιγὰ-σιγὰ νὰ προσκυνοῦν, ν' ἀνάβουν
τὰ κεριὰ τους. Μοῦ λένε: “Πολὺ ὠραῖο, Γερόντισσα, τὸ Μοναστήρι
σας!” Κι ὅταν φεῦγαν τοὺς εἶπα: “Στὸ καλὸ, παιδιά μου. Ἡ εὐλογία
του νὰ εἶναι μαζί σας.” Καὶ φύγαν... Ξέρετε τί κακὸ θὰ τοὺς ἔκανε
ἡ Γερόντισσα αὐτὴ ἂν, ὅταν τοὺς εἶδε νὰ ὀρμοῦν ἔτσι ὅλοι μέσα,
τοὺς ἔλεγε: “Ἐξω ἀπὸ ἐδῶ”; Γιατί ἐγὼ ὅταν φεῦγαν τὴν εἶδα ὅλη
τὴ διαφορὰ...»²¹

Ἀπὸ τὴν διήγηση αὐτὴ γίνεται εὐκολὰ ἀντιληπτὴ ἡ ἐκτίμησις καὶ
ὁ σεβασμὸς ποὺ ἔτρεφε ἡ Ὁσία πρὸς τὴν Γερόντισσα Μαριάμ, ἡ
ὁποία, παρὰ τὸ ὅτι δὲν εἶχε κοσμικὴ μόρφωση, ἐν τούτοις ἦταν
στολισμένη μὲ τὴν ἀρετὴ τῆς διάκρισις.

«Τὰ νέα τιμᾶσθαι δι' Ἐγκαινίων»

Κατὰ τὴν περίοδο τῆς παραμονῆς τῆς Ὁσίας στὸν Κουβαρᾶ, καὶ
συγκεκριμένα στίς 25 Ἰουνίου τοῦ 1967, πραγματοποιήθηκαν τὰ

21. Ἡ Ἀσκητικὴ τῆς Ἀγάπης, σελ. 272.

ἐγκαίνια τοῦ Καθολικοῦ τῆς Μονῆς²². Μετὰ ἀπὸ κόπους καὶ οικονομίες τῶν ἀδελφῶν εἶχαν ἤδη ὀλοκληρωθεῖ οἱ ἐργασίες ἀποπεράτωσης τοῦ Καθολικοῦ τοῦ Ἑσυχαστηρίου, ἀφιερωμένου στὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.

Οἱ μοναχές, στὰ ὀνόματα ποὺ κατέγραψαν γιὰ νὰ τοποθετηθοῦν ἐντὸς τοῦ φυτοῦ τῆς πρὸς καθαγιασμὸν ἀγίας τραπέζης, συμπεριέλαβαν στοὺς μὲν ζῶντες τὰ ὀνόματα τῆς Ὁσίας Γαβριηλίας καὶ τῆς συνοδοιπόρου τῆς Μοναχῆς Θωμαΐδος²³, στοὺς δὲ κεκοιμημένους τὰ ὀνόματα τῶν γονέων τῆς Ὁσίας, Ἡλιοῦ καὶ Βικτωρίας.

Ἐπισκέπτες καὶ ἀλληλογραφία

Εἶναι αὐτονόητο ὅτι μὲ τὴν προηγούμενη δράση τῆς Ἡ Ὁσία εἶχε μεγάλο ὄγκο ἀλληλογραφίας, ἀλλὰ ἐπειδὴ ὑπῆρχε δυσκολία νὰ φτάσει ταχυδρόμος στὴν ἐντὸς τῆς δασώδους περιοχῆς Μονή, τὴν λάμβανε στὴν διεύθυνση τῶν ἀδελφῶν τῆς στὸ Μαρούσι²⁴.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ὀνομαστοὺς πνευματικοὺς πατέρες τῆς Κύπρου ὑπῆρξε ὁ Ἱερομόναχος Λάζαρος Σταυροβουνιώτης, ὁ ὁποῖος συμβούλευε καὶ καθοδηγοῦσε πλῆθος ἀνθρώπων, ὄχι μόνον διὰ ζώσης, ἀλλὰ καὶ δι' ἀλληλογραφίας, ποὺ διατηροῦσε μὲ πολλὰ πνευματικά του τέκνα ἀνὰ τὴν Οἰκουμένη²⁵. Ἀνάμεσα στοὺς παραλήπτες τῶν ἐπιστηρικτικῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἦταν καὶ Ἡ Ὁσία Γαβριηλία.

Σὲ ἐπιστολὴ τοῦ ἀναφέρει: «*Ὁσιωτάτη ἐν Χριστῶ Ἀδελφῆ Γαβριηλία. Ἐνδυναμοῦ ἐν Χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Πῆρα τὴν ἐπιστολὴν σας πρὸ καιροῦ καὶ ζητῶ συγγνώμην διὰ τὴν*

22. Περ. *Ἡ Φωνὴ τῆς Ὁρθοδοξίας*, φ. 521, 1-7-1967 (Π.Η.), σελ. 8. Ὁφείλω πολλές εὐχαριστίες στὸν Ἱερομόναχο Καλλίνικο Ἡλιόπουλο γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ τοῦ ἐν λόγῳ δημοσιεύματος.

23. Ἡ Μοναχὴ Θωμαΐς ὑπῆρξε συνεργάτιδα τόσο τῆς Ὁσίας ὅσο καὶ τοῦ π. Λαζάρου Μοῦρ στὴν Ἰνδία. Ὅπως καὶ Ἡ Ὁσία, εἶχε γίνει ρασοφόρα στὴν Μονὴ τῆς Βηθανίας καὶ εἶχε λάβει τὸ Μικρὸ Σχῆμα στὴν Μονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Πάτμου ἀπὸ τὸν Ὁσιο Ἀμφιλόχιο Μακρῆ. *Ἡ Ἀσκητικὴ τῆς Ἀγάπης*, σελ. 99, 195-6.

24. Αὐτόθι, σελ. 106.

25. Περὶ τοῦ Ἱερομονάχου Λαζάρου Σταυροβουνιώτου βλέπε: Ἀρχιμ. Ἀθανασίου, Καθηγουμένου Ἱεράς Μονῆς Σταυροβουνίου, «Ὁ Ἱερομόναχος Λάζαρος Σταυροβουνιώτης (1909-1989)». περ. *Ὁρθόδοξη Μαρτυρία*, φ. 100, Ἀνοιξη - Καλοκαίρι 2013, σσ. 49-51.

βραδύτητά μου. Χαίρω πολύ διὰ τὴν ἐν τῷ Ἑσυχαστηρίῳ κάθοδόν σας καὶ εὐχομαι ἐν αὐτῷ ζωὴν εἰρηνικὴν... Διαβιβάσατε τὰς εὐχάς μου τῇ σεβαστῇ Ἑγουμένῃ καὶ λοιπαῖς Ἀδελφαῖς καὶ ἰδίως εἰς τὴν Ἀδελφὴν Θωμαΐδα. Μὲ ἀγάπην Χριστοῦ, πατὴρ Λάζαρος Ἱερομόναχος, Μονὴ Σταυροβουνίου, Κύπρος.»²⁶

Πολλοὶ φίλοι καὶ γνωστοὶ τῆς τὴν ἐπισκέφτηκαν στὸ Μοναστήρι. Ἔρχονταν γιὰ μιὰ – δύο ἡμέρες ἡσυχίας καὶ γαλήνης, δέχονταν τὴν φιλοξενία τῆς ἀδελφότητος καὶ πάλιν ἀναχωροῦσαν²⁷. Ἦρθαν Ἀρχιερεῖς ἀπὸ τὴν Ἀμερική, ὁ συνεργάτης τῆς στὴν Ἰνδία Ἄγγλος ἱεραπόστολος π. Λάζαρος Μοῦρ (1902-1992)²⁸ καὶ ὁ Γάλλος θεολόγος π. Λέβ Ζιλέ (1893-1980)²⁹, ποὺ τὴν παρότρυνε: «*Νὰ μὴν προσκολληθεῖς σὲ ἓνα Μοναστήρι, ἀλλὰ νὰ δίνεις τὸ “παρών”, ὅπου σὲ καλεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ*»³⁰.

Ἀπρόσμενος ἐπισκέπτης τῆς Ὀσίας στὸ Ἑσυχαστήριο ἦταν ὁ Τσιντανάντα Σαρασβάτι (1916-2008), πρόεδρος τῆς ἰνδουιστικῆς ὀργάνωσης Divine Life Society – Sivananda Ashram (1963-2008). Κατὰ τὴν διαμονή τῆς στὴν Ἰνδία τοῦ εἶχε συστήσει τὴν περίφημη συλλογὴ πατερικῶν κειμένων *Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν νηπτικῶν*. Ἡ ἀνάγνωση τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ποὺ εἰσάγει τὸν ἀναγνώστη στὴν μυστικὴ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας, εἶχε προκαλέσει τὴν ἔντονη ἐπιθυμία τοῦ Τσιντανάντα νὰ ἐπισκεφτεῖ τὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ νὰ γνωρίσει τοὺς ἀσκητές του. Τὸ 1968 πραγματοποίησε παγκόσμια περιοδεία, ὅποτε ἔφτασε καὶ στὴν Ἑλλάδα. Στὸ ἐγχείρημα τῆς ἐπισκέψεώς του στὸ Ἅγιον Ὅρος εἶχε λάβει καὶ πάλι τὴν βοήθεια τῆς Ὀσίας. Ἔτσι, στὶς 2 Ὀκτωβρίου 1968 τῆς ἀποστέλλει εὐχαριστήρια ἐπιστολὴ ἀπὸ τὴν Ἰνδία, ὅπου μεταξὺ τῶν ἄλλων τῆς γράφει: «*Ζητῶ τὴν εὐχή σας καὶ τὶς προσευχὲς σας, καθὼς καὶ τὶς προσευχὲς τῶν συντρόφων*

26. *Ἡ Ἀσκητικὴ τῆς Ἀγάπης*, σελ. 106.

27. Αὐτόθι, σσ. 106-7.

28. Περὶ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Λαζάρου Μοῦρ βλέπε: Father Andrew Midgley, *A Lifetime in Pilgrimage – Archimandrite Lazarus (Moore), 1902–1992*, 2014 (<https://www.rocorstudies.org/2020/05/19/a-lifetime-in-pilgrimage-archimandrite-lazarus-moore-1902-1992/> Ἐλεγμένο στὶς 27/10/2023).

29. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Λέβ Ζιλέ ὑπῆρξε θεολόγος καὶ συγγραφέας ἀντιστοίχων ἔργων, πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων ἔχουν μεταφραστεῖ καὶ στὰ ἑλληνικά.

30. Ἀθανασίου Κοτταδάκη, σελ. 203.

σας, τῶν μοναχῶν τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου τῆς Νέας Ἱερουσαλήμ. Σᾶς παρακαλῶ νὰ τοὺς μεταβιβάσετε τοὺς ἀδελφικούς μου χαιρετισμούς, καθὼς καὶ τὶς εὐχές μου γιὰ νὰ ἔχουν κάθε πνευματικὴ εὐλογία στὴ ζωὴ τους. Εἶθε τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ νὰ ἀκτινοβολεῖ ἀπὸ ἐσᾶς τὴν ἴδια καὶ ἀπὸ τὶς ἀδελφές σας μοναχές.»³¹

Ἡ μαρτυρία ὅτι τὴν περίοδο αὐτὴ ἡ Ὁσία συνάντησε τὸν ζωγράφο καὶ λογοτέχνη Φώτη Κόντογλου (1895-1965)³² δὲν εὐσταθεῖ, ἀφοῦ ὁ Κόντογλου εἶχε ἤδη ἀποβιώσει, ὅποτε ἡ συνάντησή τους πρέπει νὰ ἀναχθεῖ σὲ χρονικὴ περίοδο πρὸ τοῦ 1965 καὶ σὲ τόπο ἄλλον ἀπὸ τὸν Κουβαρά.

Συνέχεια τῆς ἱεραποστολικῆς πορείας

Ἡ Ὁσία ἦταν κατ' ἐξοχὴν ἀφημένη στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, ἐκπληρώνοντας τὸ σχέδιο ποὺ ἡ πρόνοιά Του τῆς ἐπιφύλασσε. Χαρακτηριζομένη τὴν ζωὴ της, μεταφορικά, ὡς ἕναν ἀγῶνα ποδοσφαίρου ποὺ παίζουν οἱ Ἄγγελοι. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1967, καὶ ἐνῶ βρισκόταν στὸν Κουβαρά, ἔγραφε σὲ ἐπιστολὴ της: «Ἐδῶ, οἱ Ἄγγελοι δίνουν λίγη ἀνάπαυση στὸ “φούτ-μπῶλ” τους.»³³ Σχολιάζοντας αὐτὴ τὴν φράση ἡ βιογράφος της ὁμολογοῦσε ὅτι πραγματικὰ οἱ Ἅγιοι Ἄγγελοι ἔκαναν ἀπλῶς μιὰ «ἀνάπαυλα» καὶ αὐτὸ τὸ ἐνιωθάν καὶ οἱ μοναχές στὸ Ἱσυχαστήριο. Ἦξεραν κατὰ βάθος ὅτι ἦταν προσωρινὰ μαζί τους, γι' αὐτὸ καὶ ἄρχισαν νὰ στεναχωριοῦνται μῆνες πρὶν φανεῖ στὸν ὀρίζοντα ἔστω μιὰ ὑπόψια πρόσκλησης γιὰ νὰ ἀναχωρήσει³⁴.

Τὸν Μάρτιο τοῦ 1967 δίδαξε φυσικοθεραπεία σὲ μιὰ Ἀμερικανίδα, κάνοντας τὴν πρακτικὴ ἐξάσκηση στὸν Ρωσικὸ Οἶκο Εὐγηρίας «Ἡ Ἁγία Τριάς» στὴν Ἀργυρούπολη Ἀττικῆς, μὲ τὴν εὐλογία τοῦ ὑπευθύνου τοῦ ιδρύματος Γέροντος Χερουβεῖμ Καραμπέλα (1920-1979), κτίτορος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παρακλήτου Ὁρωποῦ. Στὴ συνέχεια, τὴν ἴδια χρονιά, συνόδευσε γιὰ τρεῖς μῆνες μιὰν ἀσθενῆ στὸ Λονδίνο³⁵.

Στὸ διάστημα τῆς παραμονῆς της στὸ Ἱσυχαστήριο εἶχε συνε-

31. *Ἡ Ἀσκητικὴ τῆς Ἀγάπης*, σσ. 107-8.

32. Αὐτόθι, σελ. 107.

33. Αὐτόθι, σελ. 415.

34. Αὐτόθι, σελ. 106.

35. Αὐτόθι, σελ. 108.

γασία με τὸν Γραμματέα τοῦ Γραφείου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1968-1975), Ἀρχιμανδρίτη Ἀντώνιο Ρωμαῖο, κάνοντας μεταφράσεις ἄρθρων γιὰ τὸ περιοδικὸ *Πορευθέντες*. Κατὰ τὴν διάρκεια αὐτῆς τῆς συνεργασίας, τῆς ζήτησε, ἂν ἤθελε, νὰ διακονήσῃ στὴν Ἀφρική. Στὴν πρόσκληση πρόσθεσε καὶ τὴν παράκληση: «*Ἄν μπορεῖτε, φέρτε καὶ μία φίλη σας, χρειαζόμαστε βοήθεια!*»

Κατὰ ἀγαθὴ συγκυρία, τὶς ἡμέρες ἐκεῖνες ἐπισκέφτηκε τὸ Μοναστήρι ἢ Πηνελόπη Κων. Κατσέα (1899-1982), τὸ γένος Σπάνδου, μαῖα ἀπὸ τὸ Ἀσβεστοχώρι Θεσσαλονίκης. Λίγα χρόνια πρὶν, τὸ 1964, εἶχε πεθάνει ὁ σύζυγός της Κωνσταντῖνος καὶ ἤθελε «*ν' ἀνάψῃ ἓνα κεράκι καὶ νὰ πεῖ τὸν πόνο της*». Μίλησαν μετὰ τὴν Ὁσία, ἐξέφρασαν τὴν κοινὴ τους εὐαισθησία γιὰ τὸ ἔργο τῆς ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς, ἀντάλλαξαν διευθύνσεις καὶ ἔτσι τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1968 βρῖσκονταν μαζὶ στὸ Ναϊρόμπι τῆς Κένυας³⁶. Ἀκολούθως καὶ ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους, μετέβησαν στὴν Οὐγκάντα, ὅπου μαζὶ μετὰ τὸν Προηγούμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου Πάτμου π. Παῦλο Νικηταρᾶ (1912-1999) καὶ τὸν π. Ἀμφιλόχιο Τσοῦκο (νῦν Μητροπολίτη πρ. Γάνου καὶ Χώρας), στήριξαν τὸ ἔργο τοῦ ἱεραποστόλου π. Χρυσοστόμου Παπασαραντοπούλου (1903-1972).

Στὰ τέλη τοῦ 1969 ἡ Ὁσία ἀναχώρησε ἀπὸ τὴν Ἀφρική καὶ ἐπέστρεψε γιὰ μικρὸ διάστημα στὸν Κουβαρᾶ. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1970 ἔλαβε πρόσκληση ἀπὸ τὸν Γέροντα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Ἁγίων Λαζάρου, Μάρθας καὶ Μαρίας στὴν Βηθανία, Θεοδόσιο Μάκκο, γιὰ νὰ μεταβεῖ στοὺς Ἁγίους Τόπους. Σημειωθῆτω, εἶχε μείνει παλαιότερα στὴν Βηθανία (1959-1962) καὶ ὁ ἡγιασμένος Γέρον Θεοδόσιος τὴν εἶχε κείρει ρασοφόρο μοναχῆ, δίδοντάς της τὸ ὄνομα Γαβριηλία. Ἐντὸς δὲ τῶν ἐπομένων ἡμερῶν δέχθηκε στὸν Κουβαρᾶ τὴν ἐπίσκεψη τῆς φίλης της ἀπὸ τὴν Σκωτία Σεσίλιας (Καικιλίας), μετέπειτα Ξένης Μοναχῆς³⁷, καὶ ἔτσι μαζὶ μετέβησαν στὸ Μοναστήρι τῆς Βηθανίας³⁸.

Στὶς ἀρχὲς Σεπτεμβρίου τοῦ 1974, σὲ μικρὴ παύση τῶν ἀλλεπάλ-

36. Αὐτόθι, σελ. 109.

37. Περὶ τῆς Μοναχῆς Ξένης βλέπε: Ἀρχιμ. Κωνσταντῖνου Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Χοζεβᾶ, *Γυναῖκες Θεόφρονες*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Χοζεβᾶ 2023, σσ. 70-1.

38. *Ἡ Ἀσκητικὴ τῆς Ἀγάπης*, σελ. 115.

ληλων ταξιδιω̄ν της, ἐπισκέφτηκε, μεταξύ τῶν ἄλλων μονῶν καὶ προσκυνημάτων, τὴν Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου Κυνηγοῦ³⁹ καὶ συνάντησε τὴν Ἠγουμένη τῆς Μονῆς, Γερόντισσα Δάμαριν (†2002). Τὸ 1977, ὅπως καὶ παλαιότερα, συνόδευσε ἀσθενεῖς στὴν Ἀγγλία καὶ στὴν Ἑλβετία καί, ἐνδιάμεσα, φιλοξενήθηκε εἴτε στὰ ἀδέλφια της εἴτε στὸ Ἡσυχαστήριον στὸν Κουβαρᾶ. Καὶ ὅπως ἡ ἴδια ὁμολογοῦσε: «Ποτὲ δὲν εἶπα ὄχι! Πήγαινα ὅπου μὲ καλοῦσε ἡ ἀνάγκη τοῦ πλησίον... Παντοῦ μὲ ὁδήγησε τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ. Δὲν πήγαινα ἐγώ. Οἱ Ἄγγελοι μὲ πήγαιναν!»⁴⁰.

Εὔρημα πλήρες Πατμιακῆς εὐλογίας

Πρὶν λίγα χρόνια, οἱ μοναχὲς ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Κυνηγοῦ περισυνέλεξαν ἀπὸ ἐρμάριον τοῦ Ἡσυχαστηρίου στὸν Κουβαρᾶ ἓνα πολυκαιρισμένο τετράδιον, αὐτοσχέδια ἐπενδεδυμένο μὲ κίτρινη αὐτοκόλλητη κόλλα. Τὸ κείμενον, γραμμένο σὲ γραφομηχανή, ἐκτεινόμενο σὲ εἴκοσι τρεῖς σελίδες, εἶναι ἀνυπόγραφο καὶ ἀχρονολόγητο. Φέρει τίτλον: «Ἀποφθέγματα τοῦ Ἁγίου Γέροντός μας ἐκ προφορικῆς συζητήσεως».

Τὰ καταγεγραμμένα ἀποφθέγματα εἶναι ὁμαδοποιημένα: «Περὶ προσευχῆς», «Ἐν ὧρα ἀπομονώσεως», «Διάφορα ἀποφθέγματα», «Διαπαιδαγωγῆσις παρθενικῆς ψυχῆς (16 ἐτῶν)», «Εἰς κατάστασιν προσευχῆς», «Κατὰ τὶς τελευταῖες ἡμέρας τῆς ζωῆς του». Τὰ τελευταῖα ἀποφθέγματα εἶναι χωρισμένα σὲ ἡμερομηνίες ἀπὸ τῆς 13ης ἕως τῆς 16ης Ἀπριλίου 1970. Ποιὸς εἶναι ὁ «Ἅγιος Γέρων», τοῦ ὁποῦ κατεγράφησαν αὐτὰ τὰ πνευματικὰ ἀποστάγματα; Ἡ κατακλείδα τῶν σημειώσεων: «Ἐκοιμήθη εἰς τὰς 2.15 μ.μ. 16.4.1970. Ὅποια πνευματικὴ διαύγεια μέχρι τέλους...» ἀποτελεῖ τὴν «ὑπογραφήν» τοῦ ἐκφωνήσαντος τὰ ἀποφθέγματα, πού δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν Ὅσιον Ἀμφιλόχιον Μακρῆ, τὸν ἐν Πάτμῳ⁴¹.

39. Αὐτόθι, σελ. 118. Τὸ γεγονός μαρτυρεῖ καὶ ἡ νῦν Ἠγουμένη τῆς Μονῆς, Γερόντισσα Ταβιθά.

40. Αὐτόθι, σελ. 120.

41. Περὶ τοῦ Ὁσίου Ἀμφιλοχίου Μακρῆ βλέπε ἐνδεικτικὰ: Ἰγνατίου Τριάντη, Μητροπολίτου Βερατίου, Αὐλώνας καὶ Κανίνης, Ἅγιος Ἀμφιλόχιος ὁ γέροντας τῆς Πάτμου (1889-1970): Βίος – Ὑποθήκαι – Μαρτυρίαί, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Εὐαγ-

Στήν εϋλογη άπορία, πώς βρέθηκε τὸ κείμενο αὐτὸ ἀπὸ τὴν Πάτμο στὸ Ἑσυχαστήριο στὸν Κουβαρᾶ, ἀπάντηση δίνεται διὰ τοῦ προσώπου τῆς Ὁσίας Γαβριηλίας. Ὡς γνωστὸν, τὸ 1963 ἡ Ὁσία ἔλαβε ἀπὸ τὸν Ὅσιο Ἀμφιλόχιο τὸ Μικρὸ Σχῆμα τῶν μοναχῶν, καθὼς καὶ τὴν εϋχή γιὰ ἱεραποστολικὴ δράση⁴². Διατήρησε δὲ πνευματικὴ σχέση μέχρι τῆς κοιμήσεώς του τὸ 1970. Τὸ πιθανότερο λοιπὸν εἶναι νὰ ἔλαβε ἀπὸ τὴν Πάτμο τὸ κείμενο αὐτὸ καὶ ἀκολούθως τὸ ἄφησε ὡς εϋλογία στὸ Ἑσυχαστήριο.

«Ἔχει ἡ θειοτάτη σου ψυχὴ τὴν οὐράνιον Ἱερουσαλήμ κατοικητήριον»

Στις 28 Μαρτίου 1992, σὲ ἡλικία 95 ἐτῶν, ἡ Γερόντισσα Γαβριηλία, ἔχοντας γίνε μοναχὴ στὴν ἐπίγειο Ἱερουσαλήμ, ἔχοντας ζήσει ἐπὶ τριετία στὴν «Νέα Ἱερουσαλήμ», πορεύτηκε πρὸς τὴν Ἄνω Ἱερουσαλήμ, ἐκεῖ ὅπου παύει κάθε χωροχρονικὸς περιορισμὸς. Στις 18 Ἰουλίου 2001, στὴν Λέρο τῶν εϋλογημένων Δωδεκανήσων, στὸν τόπο τῆς καταπαύσεως καὶ ἀναπαύσεώς της, πραγματοποιήθηκε ἡ ἀνακομιδὴ τῶν ἱερῶν της λειψάνων. Ἡ τιμὴ τοῦ προσώπου της ὡς ἁγίας ἤδη εἶχε ξεκινήσει, ἀλλὰ ἡ ἐπικύρωση αὐτῆς τῆς τιμῆς ἦρθε φέτος (2023). Δόξα τῷ Θεῷ!

Ἐνθυμούμενοι τὸν λόγο τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ τοῦ Θεσβίτου «Ζηλῶν ἐζήλωσα τῷ Κυρίῳ παντοκράτορι!» (Γ' Βασ. ιθ', 14), ποὺ σημαίνει: Μέγας ζήλος κατέλαβε τὴν ψυχὴ μου χάριν τοῦ Κυρίου Παντοκράτορος⁴³, ἀντιλαμβανόμεστε ὅτι καὶ ἡ Ὁσία Γαβριηλία ὑπῆρξε ζηλωτρία τῆς πίστεως. Ὁ Ἅγιος Νεκτᾶριος, στὸ ἔργο του Τὸ Γνώθι σαυτόν, ἀναφέρει ὅτι τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτῆ εἶναι: *«ἀγάπη θερμὴ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, πραότης, ἀνεξιθρησκία, ἀνεξικακία, εὐεργεσία καὶ*

γελισμοῦ Μητρὸς Ἁγαπημένου, Πάτμος 62019 καὶ Ἀρχμ. Παύλου Νικηταρᾶ, Ὁ Ἅγιος Ἀμφιλόχιος τῆς Πάτμου, Ἱερά Πάτμος 72019.

42. Ἡ Ἀσκητικὴ τῆς Ἀγάπης, σελ. 99.

43. Ἀρχμ. Ἰωὴλ Γιαννακοπούλου, Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κατὰ τοὺς Ο', τ. Ι' (Γ' Βασιλειῶν), Ἀθῆναι 1958, σελ. 180.

εὐγένεια τῶν τρόπων.» Καὶ καταλήγει: «ὁ κατ' ἐπίγνωσιν ζηλωτῆς φέρει τὸν τύπον τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ.»⁴⁴

Εἶναι ἐμφανὲς ὅτι τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτὰ ἔχει καὶ ἡ Ὁσία μας, γι' αὐτὸ καὶ ἀποτελεῖ πρότυπο, παράδειγμα, ἀλλὰ καὶ στήριγμά μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ Ὁσία Γαβριηλία! «Ἡ Κωνσταντινουπολίτις, ἡ ἐν Λέρῳ τελειωθεῖσα», ἡ «διακριθεῖσα διὰ τὰς κατὰ Χριστὸν ἀρετὰς τῆς ἐλεημοσύνης, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς ἀπολύτου ἀφοσιώσεως καὶ ἐμπιστοσύνης εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.»⁴⁵

«Ἡ Ὁσία Γαβριηλία προσευχομένη ἐν Ἰνδία καὶ ἐν Κουβαρά».

Ψηφιακὸ σχέδιο Πρεσβυτέρου Λουκά Καραοῦσου, 2023.

44. Ἁγίου Νεκταρίου Κεφαλᾶ Μητροπολίτου Πενταπόλεως, *Τὸ Γνώθι σαυτόν*, ἐκδ. «Νεκτᾶριος Παναγόπουλος», Ἀθῆναι 2023, σελ. 236.

45. Ἀνακοίνωση «Ἐκ τῆς Ἀρχιεραμμεταίας τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, 4 Ὀκτωβρίου 2023.

